

—Պիւլիթէն տէ Լուս Նամ Բուս դա-
զէթարքնտա, իմբէրաթօրքն աթիտէքի
գարարնամէսի օգուսմուշ տուր :

Իմբէրաթօր հազրէթէքի, մուհա-
րէպէյի հազրէթէտէ տիւշմէն տէվլէթի
վէ թէպալարը, վէ պիթարաթ տէվ-
լէթէքի իլէ թէպալարը հազրէթնտա
նէ կէօնա մուամէլէ օլունսնազընը
միւպէյի իշպու թալիմաթնամէտէ
թէվլէթի հարէքէթ իթմէլէքի պիլ
ճիւմէ մէմուրինի ասքէրիէնէ վէ միւ-
քիէնէ էմր իտէր :

1.— Բուսիւ մէմալիքինտէ միւթէ-
մէքըն Օսմանլը թէպալարը, Բուս գա-
վանինի հիմանէսի թալիմաթնտա պու-
լունսնազընը հալտէ, էսնայի մուհա-
րէպէտէ Բուսիւտա իսքէն, վէ ալի
ու իթալարը իլէ մէշլու օլապիլէքէք-
լէք տիւր :

2.— Էսնայի մուհարէպէտէ Բուս իւ-
մանլարքնտա պուլունսնազ օլան Օս-
մանլը թիւճճար սէֆայինի, միւհիմ-
մէթը հարպիլէտէն մատտա, սայի հէր
կէօնա էշտայը թալիմաթն վէ մէշլու
լիմանլարտան տիշարը չըգմանա սէր-
պէսթ տիւրէր :

3.— Պի թարաթ տէվլէթէքին թէ-
պալարը մէմալիքին գալանինինէ, վէ
հուգուգը միլէլ գայիտէլէքինէ րիա-
նէթ իթմէք չարթըյա մուամէլաթը
թիւճճարիլէքինի տէվամէ մէզուն
տըրլար :

4.— Պի թարաթ սէֆինէլէքին սէր-
պէսթէ թիւճճարիլէքինի թէվմիւ
իշին, մէմուրինի ասքէրիէնէ թէպալի-
րի լաղըմէյի իթթիլապէ պօրճու
տըրլար :

Բարիս ահտնամէսի ահքէմաթնճա,
պի թարաթ թիւճճարլար հազրէթնտա
աթիտէքի գայիտէլէքի մէրի իւլ իճրա
թուլունսնազ տըր :

Ա.— Պի թարաթ պիլ սէֆինէ, մու-
հիմմաթը հարպիլէտէն մատտա տիւշ-
մէն մալինի նաղլ իտէպիլի :

Բ.— Պի թարաթ տէվլէթ թէպալա-
րքնտան օլան պիլ թիւճճար մալի,
մուհիմմաթը հարպիլէ օլմատըղը հալ-
տէ, տիւշմէն պիլ սէֆինէտէ պուլուն-
տուլունտա գապիթ օլունսնազ :
Բարիս ահտնամէսինի իշպու պէնտի,
հէր տէվլէթ հազրէթնտա, հաթիթա
պու կիւնէ գատար ահտնամէյի մէզ-
քիւրու գապուլ իթմէմիշ օլան Ամէրի-
գա վէ Խալանա հազրէթնտա տալի
մէրի իւլ իճրա տըր :

5.— Պի թարաթ սէֆինէլէքի, տիւշմէն
ասաքիլի, վէ տիւշմէնի թահրիթընը
նաղլ իտէմէլէքի :

Պալէտտէքի պէնտէ իթաթ իթմէ-
լէքէք մէմուլաթնտան օլան էշտա վէ
սայիլէքի նաղլ իտէն պիլթարաթ սէ-
ֆինէլէքի թէվլէթի օլունսնազտան մատ-
տա էշտալարտա գապիթ օլունսնազ :

6.— Թուստան վէ նէշը մէշլու
սէվալլինտէ մուամէլաթը ասքէրիէնէ
տէվլամ իթմիլի միւտտիթմէ, Բուսիւ
օրտուսնուսն օլազ գոմանտանը, պի
թարաթ տէվլէթ թէպալարըն թիւճճա-
րէթ վէ սայիլ սէֆայինի սէրպէսթ պը-
րալմաթ իւղըն թէպալարի լաղըմէյի
իթթիլապէ մէմալար տուր :

7.— Մէմուրինի ասքէրիէնէ, Թու-
սնան միւլաթիլթ գոմանտանը էպիլէ-
լէքինէ, վէ տիւշիլաթնտա, վէ մէմու-
րինի հիմանէնէ պօրճու տըր :

8.— Ետտիթա վէ մէմուրի օլան նէ-
ֆէրաթը ասքէրիէնէն տայիլ օլապ
1864 սէնէսի օգոստոս 12/22 տէ ագտ
օլունսն ճիւնէլրա մուհաճէտէսի ահ-
քէմաթնտա թիւճճար իթմէնէ մուհարիպ

օրտուլարքն գոմանտանլարը մէմալար
տըրլար : մուհաճէտէյի մէշլու տէ
քէմաթնտա տիւշմէն խաթաթնտանէլէ-
քինէ, վէ հէքիմէլէքինէ թուգուսնուրադ-
պունա իքի թարաթ տա թիւճճարէ
պօրճու տըրլար :

— Թուսն գաղէթաթնտա սոն նիւս-
իւլէքինտէն պիլինտէ օլունսնազ տուր :
Բիւսնէթի կէօրէ, Բուսիւ իմբէրա-
թօրու, Բիւսնէթի օլան մէրքէլի
օրտուսնտա աղիմէթ իշին յունիս լտէ
Սէն-Բէթէքսպուրկտան հարէքէթ ի-
տէնէք, վէ զանն օլունսնազտան կէօ-
րէ, միւշարիլէյին Մէմէքէթէյինէ
միւլապէլէթ իթմիլի կիւն Բուս ասքէ-
րի թուսնաք կէլէքէք տիւր :

1828տէ Թիւրքիւր ասա հազրէթը
կէօրմէմիշ օլմատըղլարը հալտէ Բուսլար
թուսնաք բէք կիւն կէլմիշ իքէն, պու
կիւնքի կիւն օլ ճիւնէթի տահա զիւս-
տէ կիւնէլէք չէքէքէքէք, զիւր հիւ-
քիւմէթի Սէնիւն. թէվմիլ գուլվէթի-
նի նէշը մէշլուքին մուհաճէքսնտա
հաթ իթմիլ, վէ պունտան էվլէթի
մուհարէպէլէքտէ տէլէթիլ պիլ հալ-
տէ պուլունսնազ օլան գալէպարա տա-
հա զիւստէ իսթիլէքնամ վէրիլմիշ,
վէ ասաքիլի Եսհանէ նէվիճատ սի-
լահա թէճհիլ օլունսնազ տուր : Բուս-
լարըն ետվալ ետվալ հարէքէթ իթմէ-
սի կէօսթէրիլ քի թիւրքիլէքին գուլվէ-
թինի անլաթըյա տըր :

— Իսթմաթ օլաղէթաթնտա կէօ-
րիլէն չու աթիտէքի մէքթուլուն
թէրճէմէսինի պէնտա իտէրիլ :

Բուսնուգ, 6 յունիս
«Պու հաթիթա հիւ պիլ մուհիմմա շէյ
եօք տուր : Ետլընը զիւրէն չանտն օ-
լան»

«Եւն էսնաթէ Թուսն նէշինի օլ
պիլ թարաթնտա պուլունսնազ գոմա-
լարընը ֆէվգէլտտէ պիլ հարէքէթ
իճրաթնտա պուլունսնազ, պու հալ
Թիւրքիլ թարաթնտան բէք կիւնէլ
սուրէթտէ կէօրիլէքին Թիւր չօգ
Բուս ասաքիլի Բուսնուգ գարընըն-
տա վաղը նէրկէյիլն զարպ թարա-
թնտան, Թիւրքաթնա գարընընտա
վաղը Օլմէնիլտա գատար իլէրէքի-
լար, Իշպու մուհիմմա հարէքէթ, Բուս-
լարըն Մէմէքէթէյին զընընըն պիւ-
յիւք գընընըն զապիթ իթմէք նիւն-
թինտէ օլունսնազ կէօսթէրիլ :

«Վէլլաթը Բուսլարըն չիմտիէն տէ-
կին վաղը օլան հարէքէթիլէքինտէն,
Թուսնաք հանլը նօղ թալարտան կէլէ-
քէթիլէքի էրպապը սանաթ պիլէ ան-
լանսնաթըյա :

«Պաղաթ չուրտը սահիճ տիւր քի,
Բուսլար Թիւրքիլէքի չալընըմաթ վէ
նիւսնաթը հարպիլէքինի օլապտան
կիլլէքէք իւղըն, կէլէքէքէքի գա-
լարլալարընըն օլան նօղ թալարտան
պալադա, ետլընտա տիլէքի պիլ չօգ
նօղ թալար իւղէքինտէն տալի կէլէք
կէօսթէրիլնի իճրա իտէքէքէք տիւր :
Օսմանլը օրտուսնու իսէ հազրէթա պու-
լունսնազ, սէպաթ իւղըն տիւշմէնի
պէքէքէք :

«Հէր նէ գատար Բուսլարըն հարա-
քնաթ լալանը հէնուլ քիթալէթ իտէ-
քէք սուրէթտէ աշիքնտ օլմատըն տըր,
լալան պունլարըն Թուսնաք իւլ միւլ-
լէքի նօղ թալարտան կէլէքէքէքի
թալաթին իտիլէքիլէքի : Ասապը մալի-
մաթըն զանլարընտ կէօրէ, Բուսլար
Իպրայիլտէն, վէ Պուլլարիթմալը չար-
գիտէն, ետնի Տօպուրա օտըրուլու-
ղունտան նէշիլ մէշլուրու կէլէքէք-
լէք տիւր :

«Տիւշմէնի Թուսն նէշինի Իպրա-
յիլտէն կէլէքէքի զաննը, կէօրիլէքի
քի պէնտէնիլէք իտալէք վէրիլէն չու
աթիտէքի վուգուսնաթ իլէ թասաթ օ-
լունսնազտա տըր :

«Բուս էրքէնըն հարպ Սէրէթ նէշ-
րի իւղէքինտէ վաղը Երպէլտէ միւ-
քէմէլ պիլ քէօրիլ ինչա իթմիլէք
տիւր : Պու քէօրիլ պիլ քիւլիւք վա-
բօր վասթաթաթ Սէրէթտէն Թուսնա-
քա կէթիլիլէքէք տիւր : Թալաթին իտիլ-
տիլինէ նաղըն, նօղ թալար միւրուրի-
նէ Ագադալի գարիլէքի գարընըն-
տա իճիլմալի Գալաթ իլէ Իպրայիլն
արասը իսթիլէքի իտիլէքէք տիւր :
Պուլլարիթմալը զարպիլէքի օտըրու վա-
գը օլանսնաթ իքէնի կէլիտ տալի,
զանն օլունսնազտան կէօրէ նէրկէյ
ետլընընտա վուգուսնազտա տըր :
«Սէն Թօրթ, Գիլիս վէ Սուլիսնա իսթ-
իլ նէշը չիւպէլէքինի ետլարըն թա-
րաթլարընտ ասքէր չըգարմաթ իւղըն,
Բուսլար թարաթնտան վուգուսնազ
լան թէճիլապէլէքէ կէլինէ, պուն-
լար Իպրայիլի, Գալաթ վէ Սուլիսնալը
մուհաճէքսնազ մագսէլիլէք տալի նիւս-
յիլէքտէն իպարէթ օլապիլի :

«Վէլլաթը Բուսլարըն չըգարտըգ-
լարը ասքէր, կէօրիլնիւշտէ Օլմէնի-
ցաթա կիլմէք իլին օլապ, տիլէք
թարաթտան Բուսնուգտա պուլունսնազ
ասաքիլի Օսմանիլէքի, հարէքէթի աս-
քէրիլէքէք գընաթ իթմիլմէք իւղըն,
նէրկէյնէ գուլվէքի ճէսիմ սէվգ ի-
տիլիլէքի կիլի սաթիթ մուամէլէքտէ պու-
լունսնազտա : Էլլէքի բալանըն օրտու-
մէքէքէքնտէ ումուսն զանն օլուն-
տուլունսնազ կէօրէ, Օլմէնիլտա իլէ նէր-
կէյ արասընտ տիւշմէնի 70,000 բիւ-
տէ ասքէրի վէ պիլ չօգ սահաթ թօր-
լարը պուլունսնազտա իմիլ, Չաթէն մա-
լիմաթիլ քի, Սլաթիլտա իլէ Դրաեօ-
վաթա Մէմէքէթէյին թէվմիլ գուլ-
վէքի ասիլէքիլէքի վէ կրան տիւգ նի-
գօլանըն ետնիլէքի ֆըրգայի ասիլէքիլէք-
սի պուլունսնազտա տըր : Կէօրիլնիւշ-
տէ պու օրտու թէվմիլ սաղ ճէննա-
հըյա Թուրն Սէվէրինէ օտըրու իլէր-
լէքի : Մէմէքէթէյին չըմէնտըքէրիլ-
րի պու մահէլտէ վէ Դլաթօվա ետնի
Սըրպ նէշիլ գարընընտ իսթիլմալու-
լար : Էլլէքի էյլէքի մանօլլա տիւ-
շիւնիլմիլ իսէ, բէք ֆէնա տըր, զիւ-
րա տահա պունտան պիլ գալ կիւն
էվլէքինէ գատար պէօլլէքի պիլ բլան
մէմուլ օլունսնազտա իտիլ : Բուսլար
Սըրպ արաղիլինի գապիթ իթմէքիլի
տիւշիլնիւշտէրիլ մը : Իլլէք պուրաթը
պիլ ինէմէք : Լալան էլլէքի էյլէքի պիլ
նիւնէթ վար իսէ, կրան տիւգ նիւգօլա-
նըն մագսէթի, Վիտինի ետն թարա-
թնտան զապիթ իթմէք վէ Թիւմադ նէշ-
րինի սաղ քէնաթը իւղէքինտէ, բըննա
Միլանըն մուղիլըն մուհարէպէսինի պէ
թէքընտ պալաթաթիլլէք թէճիլապէ
էլլէքէքտէն իպարէթ օլանսնազ տըր :

«Պիլ չօգ նօղ թալար իւղէքինէ աս-
կէր չըգարընտընտ ասը մանէսնաթ
կիլլէքէք իւղըն, Բուս պալաթ գոմանտա-
նը թարաթնտան իթթիլտա օլունսնազ
թէպալարի հարպիլէքի հէր նէ տալի
օլապ, չուրաթ մալիմա մէ աշիքնաթ
տըր քի, գուլվէքի ասքէրիլէքինի պիւ-
յիւք գընըն, քիւլիւք Վալաթնտա
Թուրն Մալիլաթիլլէքի Բագ օլլիլլա
հուսնուսնազ գատար տայիլմա զարպ
իւղէքինէ երիլիլէքէք տիւր : Բուսլար
Թուսնա իւղէքինտէ իթթիլլէքի պիլ-
ճիւմէ մուհարէպէլէքտէ, ալէսսէվլէքէ

պու մահէլլէքի քէնտիլէքինէ իսթիլտա
իթմիլլէքի տիւր :
«Էվլէքիլի կիւն նէրկէյտէն իշի-
տիլէն հուրապ սէտալարը, չէշիլ մէշ-
քիլէք պիլ վէ ետաթա պիլ չօգ պիւ-
յիւք գաթլարըն վիլլունսնի իմա իթ-
մէքտէ իտիլէք : Չանն օլունսնազտան
կէօրէ, կրան տիւգ նիւգօլա պիլլաթ
քէնտիլի կէլէքէք, ասաքիլինի վէ
թաթթը թէպարիլլէքի մուսնէնէ իլլէ-
միլ տիւր :

«Էլլէք Բուսիւ իմբէրաթօրունսն,
Սըրպ պէյի իլէ պէրապէր ետըն գոն-
չուլարընը թարաթնտան պէքէլիլ-
տիլի սահիճ իսէ, պունտան սէքիլ
կիւնէ գատար Թուսնա իւղէքինտէ պիւ-
յիւք վուգուսնաթ իսթիլլաթ իթմէ-
լէքիլ :

«Հէր նէ տալի օլապ, վէ ասաքիլի
Օսմանիլէքի գուլվէքիլի վէ ետաթա գուլ-
վէթիլլա տալի պուլունսնազ, ասաքիլի
մէրգուլմէ չէճիլտէ մուհարէպէ իթմէ-
նէ հաղըր օլապ, տիւշմէն իլէ տէօ-
յիւշմէք իլին սապըրընըլլէքա պէք-
լէեօլար : Կէլէն բաղար կիւնիւ Նշրէք
բալա, օրտուսնազ բլանի կէլիտ իճրա
իթտիլտի : Բէսի կէլիտ ետնի բէք
կիւնէլ սուրէթտէ իսթիլտալ իտիլմիլ
օլունսնազտան, Էհալի չէճաթլա
միւթ թաթիլ պուլունսնազ ասաքիլի կէօ-
րէպիլմէքտէ իտիլ : Սապալ վաղթը
բէք կիւնէլ, վէ կիւնէլ պիլլէքէք բար-
լապ զիւրաթըյա բարաթաթտա իտիլ :
Կիւնէլտէն բարաթաթ պիլլէքէք սիւն-
կիւլէքին ետալարտաթաթ վէ հալի սիւ-
քիւնէթտէ տուրան թօլարըն կիւնէ-
շին չաթիլտան բարաթաթաթ գատար
կիւնէլ պիլ չէյ օլապ :

«Իշպու բէսի կէլիտին մէնալլէքի
մուհաճէքսնաթ պիլ թարաթտան տա
ինսանըն թիւգաթիլլէք մուհաթ օլապ ի-
տիլ, զիւրա պիլ գալ կիւնէ գատար
պու իկիլլէքինտէ բէք չօղլարընըն,
թէհաթ իտիլմիլ օլան վաթնաթ մու-
հաթաթաթ վէ օլ պապտէ րիսնէթ ի-
տիլմէսի իլին, իթթիլտա մէյտանընտ
էճէլ չէրպէթինի նուլ իլլէքէքէքէք ի-
նի տիւշիլմէքտէ իտիլ :

«Սապալն սաթ թա ետտիլտանտէ
ասաքիլի Եսհանէ սիլահա լաթնա ա-
լընըպ, սաթ օն պիլ տէ իտթիլ
հարպ իւղըն միւշիլ բալանըն էօնիւն-
տէն կէլտի : Ասաքիլի մէրգուլմէ օր-
տուկեթա կիլմէք իւղըն չէշիլմիլ-
տէն միւրուր իթթիլլէք :

«Կէլէն բէնճէպիլ կիւնիւ, Թա-
թալլաթա սաքիլ պիլ գատընըն, պէս-
լէմէլլէք պէրապէր համաթա կիլմէ-
սինտէն, պաղը թըրըլլար իսթիլա-
տէ իտէրէք : մաթալա բէնճէպիլտէն
տէրունի խանէնէ կիլմիլլէք, վէ պուլ-
տուլարըն միւնէլլէքաթը, ֆօնտօլա-
րը, չամալլարըն, մաթալա թաթըմիլ-
նը, վէ սայիլլէքի սիլաթաթ պիլլէք, կէլ-
տիլլէքի եօլաթալալաթ իլլէմիլլէք
տիւր : Չէվալլը գատըն իսէ, խանէսի-
նէ կէլիլա, թէվմիլ էյիլաթըն չալըն-
միլ օլունսնազ կէօրմիլլէք, քէմալի
մէյտալիլէք ինտէն նալի օլ տէրէքէ
աճէ ֆիլլան ու ֆիլլաթաթ իթմիլ տիւր
քի, գոնուլարըն մէրգուլմէնի խանէ-
սինտէ ալէլլէք գուհուր իթմիլ տիւր զան-
նըյա, ալէլալա ճէքէք գոմալլար, վէ պիլ
պաղընտ հալի քէյիլլէքիլլէք անլաթա-
րաթ, իլլէքինտէն պիլ գալ կիլիլա
գապընտա խապէր վիլմիլլէք, վէ
գապընտ թարաթնտան թահարիլտաթ
իճրա օլունսնազ իսէ տէ, իսթիլլաթ
չիմտիլէք գատար պուլունսնաթաթ տըր :

«Կէլէն բէնճէպիլ կիւնիւ, Թա-
թալլաթա սաքիլ պիլ գատընըն, պէս-
լէմէլլէք պէրապէր համաթա կիլմէ-
սինտէն, պաղը թըրըլլար իսթիլա-
տէ իտէրէք : մաթալա բէնճէպիլտէն
տէրունի խանէնէ կիլմիլլէք, վէ պուլ-
տուլարըն միւնէլլէքաթը, ֆօնտօլա-
րը, չամալլարըն, մաթալա թաթըմիլ-
նը, վէ սայիլլէքի սիլաթաթ պիլլէք, կէլ-
տիլլէքի եօլաթալալաթ իլլէմիլլէք
տիւր : Չէվալլը գատըն իսէ, խանէսի-
նէ կէլիլա, թէվմիլ էյիլաթըն չալըն-
միլ օլունսնազ կէօրմիլլէք, քէմալի
մէյտալիլէք ինտէն նալի օլ տէրէքէ
աճէ ֆիլլան ու ֆիլլաթաթ իթմիլ տիւր
քի, գոնուլարըն մէրգուլմէնի խանէ-
սինտէ ալէլլէք գուհուր իթմիլ տիւր զան-
նըյա, ալէլալա ճէքէք գոմալլար, վէ պիլ
պաղընտ հալի քէյիլլէքիլլէք անլաթա-
րաթ, իլլէքինտէն պիլ գալ կիլիլա
գապընտա խապէր վիլմիլլէք, վէ
գապընտ թարաթնտան թահարիլտաթ
իճրա օլունսնազ իսէ տէ, իսթիլլաթ
չիմտիլէք գատար պուլունսնաթաթ տըր :

